

Guia d'aprenentatge
Sistemes de Benestar
(6 ECTS)

Any acadèmic 2017-2018

Semestre: 2n Curs: 3r

Grau en Treball Social

Mòdul C: El context institucional del Treball Social

Matèria: Serveis Socials

Professor/a: Judit Castellví i Majó

1.- Presentació de la matèria o assignatura

La concepció del nostre Estat, com a Social i de Dret, ha possibilitat el desplegament de diferents mesures de protecció social en els diferents àmbits del benestar, com ara l'educació universal obligatòria, l'assistència sanitària, les prestacions de la Seguretat Social, la promoció d'habitatges de protecció oficial, la promoció de l'autonomia de les persones amb dependència, entre d'altres.

Aquestes mesures han estat més o menys desenvolupades pels poders públics, i concretades en forma de serveis i prestacions per a garantir la supervivència digna de la ciutadania. Tot i així, sabem que no tots aquests són de cobertura universal ni garanteixen drets subjectius, és a dir que es puguin reclamar davant dels tribunals.

A l'assignatura de Sistemes de Benestar s'aprofundeix en el contingut dels àmbits del benestar, en els processos de funcionament i d'interconnexió professional i en les prestacions existents per a diferents col·lectius de població. Per això, s'incideix en el funcionament dels serveis sanitaris i socio-sanitaris, en el treball protegit, en els obstacles per a l'accés a un habitatge de promoció pública i en aquells programes d'atenció integral en què intervenen diferents àmbits, com és la Renda Mínima d'Inserció o el Pla per a joves majors de 18 anys.

El coneixement dels diferents contextos on intervé el/la treballador/a social, els circuits d'atenció entre serveis, la importància creixent de les situacions de dependència i d'altres en què viuen les persones que tenen unes necessitats especials, requereixen una anàlisi de les opcions de millora que tenen a la seva disposició per poder-les aplicar de forma adient.

2.- Competències a desenvolupar

- C1. Comprendre el funcionament de diferents sistemes de benestar tot identificant i valorant les seves limitacions en relació a les poblacions en dificultat.
- C2. Conèixer les mesures existents i els requisits per accedir a prestacions socials.
- C3. Reflexionar sobre el rol professional en l'atenció des de diferents serveis.
- C4. Aplicar els coneixements teòrics a situacions pràctiques vinculades amb els àmbits de benestar.

3.- Continguts

Mòdul 1: Sistemes per a la promoció de l'autonomia personal.

- 1.1. El Sistema per a l'Autonomia i l'Atenció a la Dependència (SAAD)
- 1.2. Drets i oportunitats per a la infància i l'adolescència. Actuacions des de l'àmbit jurídic.
- 1.3. Propostes d'actuació per a diferents col·lectius des del Sistema de Serveis Socials.

Mòdul 2: Sistema sanitari i sociosanitari

- 2.1. Principals estructures i nivells d'organització.
- 2.2. Dimensions i prestacions d'atenció sociosanitària.
- 2.3. El treballador/a social en els serveis d'atenció a la salut.

Mòdul 3: Habitatges de promoció pública

- 3.1. Accés, tipologies i ajuts a col·lectius específics.
- 3.2. Obstacles a la seguretat dels immobles i a l'ús del dret a l'habitatge.
- 3.3. Propostes d'actuació des del treball social.

Mòdul 4 : Sistemes de garanties d'ingressos

- 4.1. Prestacions de la Seguretat Social.
- 4.2. Rendes bàsiques i protecció social.
- 4.3. Prestacions per a l'ocupació. El treball i el treball protegit.

El mòdul 1 tracta les diferents mesures establertes per a la promoció de l'autonomia de la gent gran i de les persones amb discapacitats en situació de dependència, recollides a la LAPAD, així com de menors, joves tutelats i d'altres col·lectius que requereixen d'una especial atenció.

El mòdul 2 presenta el funcionament del sistema de salut, revisa el model d'atenció sociosanitària i situa el treball social en l'àmbit institucional de la salut per tal d'anar definint amb cura els diferents recursos que el componen.

El mòdul 3 analitza i reflexiona sobre les mesures existents per a l'accés a un habitatge, en l'assetjament immobiliari i en les actuacions professionals

El mòdul 4 incideix en els diferents tipus de prestacions econòmiques que depenen de diferents àmbits de benestar.

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Comprendrà els mecanismes d'organització i d'actuació de diferents sistemes de benestar.
- Coneixerà els principals serveis i prestacions orientats a col·lectius concrets de població.

- Coneixerà el rol i funcions del/de la treballador/a social en diferents àmbits i serveis.
- Serà capaç de detectar mecanismes de discriminació en l'accés a la protecció social i plantejar fórmules per corregir-los.
- Sabrà aplicar a situacions hipotètiques i casos pràctics les prestacions de serveis o econòmiques més adients, tot valorant-ne la seva idoneïtat.

5.- Metodologia

5.1. - Activitats de la docent:

- Explicació dels fonaments teòrics del programa.
- Guiatge i orientació de dubtes.
- Lliurament de materials.
- Ús de suport audiovisual.
- Proposta d'activitats d'avaluació continuada.
- Tutories individuals i/o en grup.

5.2. - Activitats de l'alumnat:

- Lectura comprensiva de la bibliografia de referència
- Plantejament d'interrogants sobre les temàtiques.
- Exposicions a l'aula.
- Participació en fòrums virtuals.
- Resolució de casos pràctics o situacions hipotètiques.
- Redacció d'un cas pràctic i aplicació raonada de les mesures pertinents.

D'aquestes activitats, unes són d'avaluació i altres són activitats d'aprenentatge

Treball a l'aula	50 hores	2 ECTS
Treball tutoritzat	50 hores	2 ECTS
Treball autònom	50 hores	2 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

Per a l'avaluació continuada de l'assignatura caldrà realitzar tres tipus d'activitats. La informació específica es trobarà a la guia d'activitats d'avaluació de l'assignatura.

- **Prospecció d'un tema:** reflexió i debat sobre un tema. Treball grupal. Data d'entrega 20 d'abril.
- **Redacció d'un cas pràctic:** vinculant els continguts dels mòduls. Data de lliurament 18 de maig.

- **Resolució de casos pràctics a l'aula:** es portarà a terme la recollida d'activitats pràctiques realitzades a l'aula al llarg de tot el semestre.
- **Prova final:** A partir d'un cas pràctic caldrà incorporar els continguts principals de l'assignatura. Data: fixada al calendari d'exàmens.

Si no es desitja seguir l'avaluació continuada, l'estudiant ho haurà de notificar a la professora a l'inici del semestre. En aquest cas, l'avaluació consistirà en la realització d'un examen final que englobarà tot el temari de l'assignatura.

6.2.- Criteris d'avaluació

La ponderació i els criteris d'avaluació són els següents:

Activitat	Ponderació	Criteris
1. Prospecció d'un tema	30%	Preparació, rigor conceptual i argumental.
2. Resolució d'un cas pràctic	20%	Nivell d'anàlisi i comprensió.
3. Resolució de casos pràctics a l'aula	10%	Redacció i vinculació amb el temari.
4. Prova final	40%	Comprensió i nivell discursiu.

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure quadre annex

8.-Vies de comunicació amb el docent

L'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula i campus virtual) es pot complementar amb tutories i correu electrònic.

Correu electrònic: jcastellvi@peretarres.url.edu

Horari d'atenció: Dimecres de 9:30 a 11:30, cal demanar cita prèvia per correu electrònic.

9.- Bibliografia i recursos

8.1. Bibliografia bàsica

Mòdul 1

Casas, F. i Aymerich, M. (2005). Calidad de vida de las personas mayores. A: *Gerontología, actualización, innovación y propuestas*. Madrid: Pearson Educación.

Cerdà, M., del Pino, D., Castilla, N. i Bonilla, M. (2009). Reflexions sobre la realitat de la nova Llei de Dependència. *Revista de Treball Social*, 187, 86-88.

CEJFE (2000). *El model de justícia juvenil a Catalunya*. Col·lecció Justícia i Societat. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

De Hennezel, M.(2005). *La Mort íntima*. Barcelona: Viena.

Fernández, C. (2006). Serveis per a l'autonomia personal. Un dret molt esperat. *Educació social. Revista d'intervenció socioeducativa*, 34, 44-58.

Generalitat de Catalunya (2014). Informe sobre l'estat dels Serveis Socials a Catalunya – 2014. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social i Família.

Recuperat a

http://benestar.gencat.cat/web/.content/01departament/08publicacions/ambits_tematicos/serv_eis_socials_2011/08informe_estatss14/estat_ss_2014.pdf

Marrugat, M.LI. (2005). Familia cuidadora y su incidencia en la calidad de vida de las personas dependientes. *Revista multidisciplinar de gerontología* 15(3), 171-177.

Pelegrí, X., Fernández, C. i altres (2011). *Els serveis socials a Catalunya: Aportacions per al seu estudi*. Lleida i Tarragona: Universitat de Lleida i Universitat Rovira i Virgili.

Sindicatura de Greuges (2009). *Infància i oportunitats*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Recuperat a <http://www.sindicadegreugesbcn.cat/ca/informes2.php>

Mòdul 2

Abellán, J.M. et al. (2013). *El sistema sanitario público en España y sus comunidades autónomas: sostenibilidad y reformas*. Bilbao: Fundación BBVA.

Claramonte, M.A., González, R., Nadal, D., Pou, N. i Rams, S. (2013). *La intervenció social en la malaltia crònica infantil*. Monogràfic núm 7. Barcelona: Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya.

Departament de salut (2012). *Pla de salut de Catalunya 2011-2015*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Recuperat a

http://www20.gencat.cat/docs/salut/Home/Destaquem/Documents/plasalut_vfinal.pdf

Gómez Lavin, C. (2000). *Psiquiatria, salud mental y trabajo social*. Pamplona: Eunate.

Porcel, P. (2008). *Treball social en l'àmbit de la salut: un valor afegit*. Barcelona: Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i Balears. Recuperat a http://www.acmcb.es/html/843/mo_me13.pdf

Mòdul 3

Cáritas (2007). *L'habitatge, un factor d'exclusió social*. Barcelona: Cáritas Diocesana de Barcelona. Recuperat a http://www.caritasbcn.org/sites/default/files/Informe_caritas.pdf

Plujà, M. (2011). *Con techo y sin hogar*. Barcelona: Cáritas. Recuperat a

http://www.caritasbcn.org/sites/default/files/CON%20TECHO%20Y%20SIN%20HOGAR_INFORME%20DE%20CD%20BARCELONA.pdf

Sindicatura de Greuges de Barcelona (2009). *Reflexions sobre el dret a l'habitatge digne*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Recuperat a <http://www.sindicadegreugesbcn.cat/ca/informes2.php>

Mòdul 4

Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad (2015). Guía de ayudas sociales para las familias. Madrid: Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. Recuperat a http://www.msssi.gob.es/ssi/familiasInfancia/docs/2015_GUIA_FAMILIAS.pdf

Ecom (2016). Guia de recursos per la discapacitat. Recuperat a http://www.ecom.cat/catala/e91b_guia.php

Ministerio de Empleo y Seguridad Social. (2015). *Guía laboral*. Recuperat a <http://www.empleo.gob.es/es/Guia/>

Ministerio de Empleo y Seguridad Social (2016). *Prestacions i pensions de treballadors*. Recuperat a http://www.seg-social.es/Internet_5/Trabajadores/PrestacionesPension10935/index.htm

Departament de Benestar Social i Família. *Guia de prestacions i serveis a la família*. Recuperat a http://benestar.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicas/03families/01prestacions_i_ajuts/guia_prestacions_families/guia_2014.pdf

8.2. Bibliografia complementària

Barriga, L.A. (2012). La protección de las situaciones de quiebra económica de particulares. Un desafío para los servicios sociales de España. *Revista Internacional de Trabajo Social y Bienestar*, 1, 21-38

Cano, A. i Andrés, A. (2012). La justicia juvenil en Cataluña: Características generales y funcionamiento. *EduPsykhé*, 11(2), 191-214.

Colectivo IOÉ (2004). *Les desigualtats socials entre la població catalana amb discapacitats*. Barcelona: Mediterrània.

Costas, A. (2007). *El Llibre Blanc de l'Habitatge a Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

García-Armesto, S. et al. (2010). *Spain: Health system review*. United Kingdom: Editorial Board.

Juliano, D. (2005). *Les altres dones. La construcció de l'exclusió social*. Quadern número 7. Barcelona: Institut Català de les Dones.

Keefe, R. (ed.) (2013). *Handbook of public health social work*. New York: Springer.

Martín, M. (2012, abril). La realidad compleja de la prostitución femenina: algunas reflexiones y/o pistas para acompañar procesos desde lo local. *RTS Revista de Treball Social*, 195, 121-133.

Organización Mundial de la Salud (2001). *Clasificación internacional de funcionamiento, de la discapacidad y de la salud*. Madrid: Imsero.

Paugam, S. (2007). *Las formas elementales de la pobreza*. Madrid: Alianza Editorial.

Piédrola Gil (2001). *Medicina Preventiva y Salud Pública*. Barcelona: Masson.

Pisarello, R. (2003). *Vivienda para todos: un derecho en (de)construcción*. (edició electrònica disponible a internet). Barcelona: Icaria.

Planella, J. (2004). La concepció social de la discapacitat. A: *Subjectivitat, dissidència i disk@pacitat - Pràctiques d'acompanyament social*. Barcelona: Claret- Fundació Pere Tarrés.

Rebollo, I. i Bravo, C. (2005). Casas de acogida: desde la experiencia a la reflexión. *Cuadernos de Trabajo Social*, 18.

Rico, A. i Sabés, R. (2001). *Sistemas sanitarios en transición: España*. Madrid: Observatorio Europeo de Sistemas Sanitarios.

Sociedad Española de Geriatria y Gerontología (2004). *Vejez, negligencia, abuso y maltrato – La perspectiva de los mayores y de los profesionales*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

Subirats, J. (dir.) (2004). *Pobreza i exclusión social. Un anàlisis de la realidad española y europea*. Barcelona: Fundació La Caixa. Recuperat a http://www.evflc.es/deployedfiles/obrasocial/Estaticos/pdf/Estudios_sociales/vol16_es.pdf

Legislació

Decret 142/2010, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la cartera de serveis socials 2010-2011. DOGC de 20.10.2010.

Decret 279 /1987 de regulació dels centres ocupacionals (i desplegament posterior)

Decret 384/2011, de 30 d'agost, Reglament de desplegament de la Llei de la Renda Mínima d'Inserció, DOGC de 31.08.2011.

Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials de Catalunya. DOGC de 18.10.2007.

Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic. DOGC de 04.08.2006.

Llei 14 /2010, de 27 de maig, dels drets i oportunitats en la infància i l'adolescència. DOGC de 02.06.2010.

Llei 15/1990, de 9 de juliol, d'ordenació sanitària de Catalunya. DOGC de 30.7.1990.

Llei 18/2007, de 28 de desembre, del dret a l'habitatge.

Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència. BOE de 15.12.2006. Edició en català.

Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista. DOGC de 2.5.2008

Llei del Parlament de Catalunya 27/2001, de 31 de desembre, de Justícia Juvenil. DOGC de 15.01.2002.

Llei del Parlament de Catalunya 8/2002, de 27 de maig, de modificació de la Llei 37/1991, i de regulació de l'atenció especial als adolescents amb conductes d'alt risc social.

Reial Decret 174 i 175 /2011, del 18.2.2011, sobre el barem i els criteris d'intensitat de protecció a les persones dependents, BOE de 18.02.2011.

Pàgines web de referència

Dixit. Centre de Documentació de Serveis Socials. Recuperat a <http://dixit.gencat.cat/ca/>
Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social i Família. *Infància respon. Rumi*
Registre unificat de maltractament infantil. Recuperat a
<http://www20.gencat.cat/portal/site/bsf/menuitem.318327c7107bbec91285ea75b0c0e1a0/?vgnnextoid=263b31a45e5a4210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=263b31a45e5a4210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>

Generalitat de Catalunya. Departament de Salut. *Els serveis sanitaris*. Recuperat a
<http://catsalut.gencat.cat/ca/>

Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social i Família. Recuperat a
<http://benestar.gencat.cat/ca/>

Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social i Família. *Cartera de Serveis Socials*. Recuperat a <https://bsf.gencat.cat/ccs/llista.do>

Generalitat de Catalunya. Observatori del Sistema de Salut de Catalunya. *Informes de la Central de Resultats*. Recuperat a
http://observatorisalut.gencat.cat/ca/central_de_resultats/informes_cdr/dades_actuals/

ANNEX: QUADRE RESUM DEL PROCÉS FORMATIU PER COMPETÈNCIES

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
C1. Comprendre el funcionament de diferents sistemes de benestar tot identificant i valorant les seves limitacions en relació a les poblacions en dificultat.	<p><u>Activitats de la professora:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Presentació dels fonaments teòrics. • Guiatge i orientació de dubtes. • Tutories individuals i/o en grup. <p><u>Activitats de l'alumnat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lectura comprensiva de la bibliografia de referència • Plantejament d'interrogants sobre les temàtiques. • Exposicions a l'aula. • Resolució de casos pràctics o situacions hipotètiques. 	<p>Comprenderà els mecanismes d'organització i d'actuació de diferents sistemes de benestar.</p> <p>Coneixerà els principals serveis i prestacions orientats a col·lectius concrets de població.</p>	<p>Pauta d'Avaluació 1</p> <p>Exposició del treball a classe i debat (presencials)</p> <p>Treball individual (adaptats)</p>
C2. Conèixer les mesures existents i els requisits per accedir a prestacions socials.	<p><u>Activitats de la professora:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Presentació dels fonaments teòrics. • Guiatge i orientació de dubtes. • Tutories individuals i/o en grup. <p><u>Activitats de l'alumnat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lectura comprensiva de la bibliografia de referència • Resolució de casos pràctics o situacions hipotètiques. 	<p>Serà capaç de detectar mecanismes de discriminació en l'accés a la protecció social i plantejar fórmules per corregir-los.</p>	<p>Pauta d'Avaluació 2, 3 i 4</p> <p>Resolució casos pràctics.</p>
C3. Reflexionar sobre el rol professional en l'atenció des de diferents serveis.	<p><u>Activitats de la professora:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Presentació dels fonaments teòrics. • Guiatge i orientació de dubtes. • Tutories individuals i/o en grup. <p><u>Activitats de l'alumnat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lectura comprensiva de la bibliografia de referència • Plantejament d'interrogants sobre les temàtiques. • Exposicions a l'aula. • Resolució de casos pràctics o situacions hipotètiques. 	<p>Coneixerà el rol i funcions del/de la treballador/a social en diferents àmbits i serveis.</p>	<p>Pauta d'avaluació 2, 3 i 4</p>

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
C4. Aplicar els coneixements teòrics a situacions pràctiques vinculades amb els àmbits de benestar.	<p><u>Activitats de la professora:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Presentació dels fonaments teòrics. • Guiatge i orientació de dubtes. • Tutories individuals i/o en grup. <p><u>Activitats de l'alumnat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lectura comprensiva de la bibliografia de referència • Resolució de casos pràctics o situacions hipotètiques. 	Sabrà aplicar a situacions hipotètiques i casos pràctics les prestacions de serveis o econòmiques més adients, tot valorant-ne la seva idoneïtat.	Pauta d'avaluació 2, 3 i 4